

OVER HET INDIVIDU EN DE GEMEENSCHAP

UIT DE GETUIGENIS VAN THONG HOEUNG ONG

«In Parijs was ik voor het eerst wie ik zelf ben! In Cambodja was ik altijd de zoon van iemand, de broer van iemand, terwijl ik hier in Parijs word gezien zoals ik ben. In die tijd was de gemeenschap prioritair, niet het individu. Je redeneerde niet als 'ik', als een individu. Het individu heeft geen plaats in de redenering en ik vind dat in zekere zin gevaarlijk. Er worden vragen gesteld bij de eigen gevoelens, want we zijn deel van de geschiedenis, van onze geschiedenis. Dus zeggen we: 'Ik ben bereid om af te zien, als mijn volk hierdoor een betere toekomst krijgt. Mijn plaats is dus daar en als ik een paar jaar moet opofferen voor een betere wereld, dan moet ik dit doen'. Pas in het kamp besepte ik dat het een enorme vergissing was, die men niet mag maken!»

INDIVIDU EN GEMEENSCHAP

Volgens de Petit Larousse betekent «individu» «wat ondeelbaar is». Wie is ondeelbaar? Wij zullen uiteraard antwoorden dat de mens niet deelbaar is, want voor ons betekent «individu» «mens».

Dit is echter niet altijd zo geweest. Zelfs vandaag nog, in sommige milieus, is het individu de clan, de gemeenschap, de familie... Pol Pot wilde dat het individu «de Angkar» (of «de Organisatie») was, Stalin en Mao stelden het individu gelijk met het proletariaat, Hitler met het Duitse volk...

Ook vandaag nog is liefde tussen personen in sommige milieus verboden omdat die personen nog geen individu zijn. Liefde is echter sterker dan dat! Dat is al zo in het Westen sinds Romeo en Julia of de uitspraak «Je pense, donc je suis» van Descartes. Het is dus vanaf de 16^e eeuw dat de mens een «individu» is beginnen te worden.

Vandaag bestaat hierover nog altijd verwarring – zelfs in onze democratische maatschappij. Algemeen gesteld gebruikt men vaker het woord «persoon» dan «individu», dat duidelijk te gecompliceerd is of te veel betekenissen in zich draagt. Individualiteit is een constructie zonder einde.

Een individu kan pas echt vrij zijn, als hij in een echt vrije gemeenschap geïntegreerd is en een gemeenschap is pas echt vrij als haar leden echt vrij zijn.

Maar er is een verschil tussen individu en individualisme. Dit zijn twee tegenstrijdige aspecten sinds het begin der tijden: het ene streeft naar vereniging, het andere naar isolering. In het huidige tijdperk van de massaconsumptie neigt de wereld naar een extreem hyper-individualisme.

Het individu dankt zijn ontwikkeling aan de gemeenschap, maar de gemeenschap verstikt ook het individu. Het gevoel dat men tot een gemeenschap behoort, wordt gecombineerd met het gevoel om zichzelf te zijn, anders dan anderen.